

Izveštaj Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica za prvi kvartal 2019. godine

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O UPRAVLJANJU
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za prvi kvartal 2019 godine

UVOD	3
I. Opis poslovnih aktivnosti	3
I.1. Poslovne aktivnosti Banke	6
I.1.1 Poslovi sa stanovništvom	7
I.1.2 Poslovi sa pravnim licima, Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta	7
II. Analize finansijskog položaja i rezultata Banke	8
III. Analiza kapitala	12
III.1.1 Sopstvena sredstva	12
IV. Upravljanje rizicima	15
IV.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki	16
IV.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane	27
IV.3. Tržišni rizik	27
IV.4. Rizik likvidnosti	28
IV.5. Operativni rizik	29
IV.6. Reputacioni rizik	30
V. Transakcije sa povezanim licima	31

UVOD

Crnogorska komercijalna Bnaka ad, Podgorica (u daljem tekstu Banka) sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/16) i odlukama Centralne banke Crne Gore, koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Za pripremu ovog izvještaja, korišćeni su pregledi i informacije za sve stavke izveštaja tekućeg perioda sa pregledom i informacijama prethodnog perioda. Informacije su sačinjena na osnovu istih načela i za jednak vremenski period.

I. Opis poslovnih aktivnosti

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Takođe je od Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Sjedište Banke je u Ulici Moskovska bb, Podgorica

Na dan 31. mart 2019. godine Banka ima 456 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 452 zaposlenih).

Poslovne aktivnosti Banka sprovodi na teritoriji cijele Crne Gore, sa rasprostranjenom mrežom poslovnih jedinica.

Na dan 31. mart 2019. godine Banku čine centrala u Podgorici, 24 filijale i 5 šaltera na teritoriji Crne Gore.

U 2018. godini na osnovu Odluke Odbora Direkora i Ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada.

U 2019 godini, Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

I.1. Poslovne aktivnosti Banke

Banka je u prvom kvartalu 2019 godine nastavila sa razvojem novih proizvoda, poboljšanjem postojećih i aktivnom podrškom u svim segmentima poslovanja, Banka je nastojala da zadrži vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore. U isto vrijeme, Banka se fokusirala na poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija sa ciljem minimiziranja troškova rizika, unapređenje IT sistema koji bi podržao planirane poslovne aktivnosti kao i usaglašavanjem sa međunarodnim standardima poslovanja.

Povjerenjem, posvećenim pristupom, zasnovanim prvenstveno na kvalitetu proizvoda i usluga, Banka se trudila da bude pouzdan i dugoročan partner svojim klijentima. Uspješan odgovor Banke na potrebe klijenata i tržišta rezultat je širokog spektra ne samo kreditnih i depozitnih, već i ostalih proizvoda i usluga iz domena savremenih elektronskih kanala platnog prometa, custody poslova, privatnog bankarstva i drugo. U cilju pružanja boljih usluga klijentima, Banka je usvojila novu segmentaciju klijenta i u skladu sa tim promijenila organizacionu strukturu.

Mreža POS terminala Banke ima preko 3500 terminala. Paleta usluga i proizvoda koji su prihvaćeni na našoj mreži POS terminala se stalno širi i unaprjeđuje, a u ovom trenutku je osim plaćanja roba i usluga, omogućena i dopuna računa za mobilne telefone (na više stotina lokacija), plaćanje računa za električnu energiju (na 35 lokacija), kao i isplata gotovine na svim CKB šalterima. Najvažniji svjetski brendovi, Mastercard, Maestro, Visa, Visa Electron i American Express, podržani su na CKB POS mreži.

U periodu od 26.marta 2019. do 15.maja 2019. godine Banka je za sve svoje klijente, fizička lica, vlasnike CKB Mastercard platnih kartica, u Crnoj Gori organizovala nagradnu igru sa nazivom „Započni dan kao šampion! Započni nešto neprocjenjivo. Osvoji Roland-Garros 2019!“, radi promocije svojih i Mastercard proizvoda i usluga, kao i nagrađivanja svojih sadašnjih i budućih klijenata. Glavna nagrada je paket ulaznica za Roland-Garros 2019 koji sadrži 2 karte za meč četvrtfinala uz backstage obilazak terena.

Banka i tokom 2019 godine nastavila da posluje na društveno odgovornim principima i kontinuirano podržava projekte u koje su zaposleni Banke bili aktivno uključeni. Nastavljeni su projekti podrške u oblasti kulture, obrazovanja, sporta, zdravstva, zaštite životne sredine, kao i brojne projekte koji doprinose očuvanju tradicije i kulture na nivou lokalne zajednice.

Takođe, Banka je nastavila sa unapređenjem radnog okruženja u cilju povećanja nivoa motivacije zaposlenih.

Kao i u predhodnom period strateški cilj Banke je da se razvija kao univerzalna banka, tj banka koja pruža proizvode i usluge stanovništvu i pravnim licima.

I.1.1 Poslovi sa stanovništvom

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja stanovništva i dalje su gotovinski, stambeni i hipotekarni krediti, dok su u segmentu depozita stanovništva i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja. Aktivne i pasivne kamatne stope usklađivane su u toku 2019. godine, kao i u prvom kvartalu 2019.godine u skladu sa cjenovnom politikom Banke i prema kretanjima na tržištu.

Bruto krediti stanovništva, na dan 31. mart 2019. godine iznose EUR 185.999 hiljade, što čini 43,28% ukupnog portfolija. U isto vrijeme depoziti stanovništva, u ukupnim depozitima Banke učestvuju sa 58.72%, u iznosu od EUR 309.259 hiljade.

Kreditni i depozitni portfolio Banke obuhvata uglavnom klijente sa boravištem na području Crne Gore.

I.1.2 Poslovi sa pravnim licima, Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja pravnih lica i dalje su investicioni krediti i krediti za obrtna sredstva, dok su u segmentu depozita pravnih lica i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja.

U 2019. godini nastavljena je poslovna saradnja sa velikim i srednjim pravnim licima. Akcenat je stavljen na poboljšanje kvaliteta i razvoj proizvoda kroz adekvatnu selekciju bonitetnih klijenata, sa odgovarajućim sredstvima obezbjeđenja. Takođe, nastavljena je saradnja sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta, pružajući adekvatnu podršku kroz kreditne aranžmane i transakcione servise. Time je Banka nastavila da gradi partnerski odnos sa državnim institucijama u Crnoj Gori.

Ukupni krediti i potraživanja pravnih lica, Vlade Gore i drugih korisnika budžeta na dan 31. mart 2019. godine iznose EUR 243.756 hiljada, i u ukupnom portfoliju iznose 56.72%.

Ukupni depoziti pravnih lica, Vlade Gore i drugih korisnika budžeta iznose EUR 217.425 hiljada tj.41.28%. Sredstva eskrowo racuna iznose EUR 211 hiljade.

Aktivne i pasivne kamatne stope na ove proizvode usklađivane su i tokom 2019. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Banke i prema kretanjima na tržištu.

Podjela portfolija po regionima

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
Centar	Cetinje	5.502	
	Danilovgrad	3.562	
	Nikšić	17.533	
	Podgorica	291.985	318.583
	Bar	14.510	
Jug	Budva	11.352	
	Herceg Novi	22.230	
	Kotor	17.561	
	Tivat	6.638	
	Ulcinj	3.796	76.086
	Berane	5.057	
Sjever	Bijelo Polje	5.471	
	Kolasin	1.194	
	Mojkovac	2.316	
	Plav	152	
	Pljevlja	4.443	
	Rožaje	2.973	
	Zabljak	826	22.432
	Ukupno		417.101

II. Analize finansijskog položaja i rezultata Banke

Na kraju prvog kvartala 2019. godine, za procjenu finansijskog položaja Banke od ključnog značaja su sledeći finansijski instrumenti:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka
- Krediti i potraživanja od banaka, po amortizovanoj vrijednosti
- Krediti i potraživanja od klijenata, , po amortizovanoj vrijednosti
- Investicije u hartije od vrijednosti
- Depoziti banaka
- Depoziti klijenata
- Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata
- Kapital

NEREVIDIRANI BILANS STANJA
Na dan 31. mart 2019. godine
(U hiljadama EUR)

	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
SREDSTVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	105.322	135.251
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	63.101	56.481
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	417.101	393.172
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	79.322	79.278
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.275	1.219
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	8.509	6.992
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	335
Nekretnine, postrojenja i oprema	13.057	13.279
Nematerijalna sredstva	3.568	3.563
Tekuća poreska sredstva	3	26
Odložena poreska sredstva	43	53
Ostala sredstva	2.668	1.714
UKUPNA SREDSTVA	694.306	691.363
OBAVEZE		
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	706	353
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	526.684	552.351
Kredit i banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	30.001	-
Kredit i klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	2.694	2.732
Rezerve	4.425	4.399
Tekuće poreske obaveze	280	1.019
Odložene poreske obaveze	692	568
Ostale obaveze	9.775	14.644
Ukupne obaveze	575.257	576.066
KAPITAL		
Akcijski kapital	136.876	136.876
Neraspoređena dobit	(41.840)	(51.920)
Dobit/gubitak tekuće godine	2.393	10.079
Ostale reserve	21.621	20.262
Ukupan kapital	119.048	115.297
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	694.306	691.363

Ukupna aktiva na dan 31.mart 2019.godine iznosi EUR 694.306 hiljada što predstavlja rast od 0.42% u odnosu na 31.decembar 2018.godine.

Ukupni neto krediti iznose EUR 417.101 hiljada sa ostvarenim rastom od 6.09% u odnosu na

prethodnu godinu, što je uslovljeno kako novim isplatama tako i poboljšanjem kvaliteta portfolija.

Porast hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat uslovljen je porastom tržišnih vrijednosti vrijednosti akcija VISA i Mastercard.

S druge strane depoziti bilježe blagi pad od EUR 25.667 hiljade tj. 4.65%, u segmentu pravnih lica uslovljen sezonskim karakterom u prvom kvartalu godine.

U cilju usklađivanja sa lokalnim regulatornim zahtjevima po pitanju obračuna koeficijenta likvidnosti, Banka je u prvom kvartalu povukla od matične banke OTP Plc EUR 30.000 hiljada na period od 3-6 mjeseci, po kamatnoj stopi od -0,2% do 0,615%.

NEREVIDIRANI BILANS USPJEHA

**U periodu od 1. januara do 31. marta 2019. godine
(U hiljadama EUR)**

	31.mart 2019	31.mart 2018
Prihodi od kamata i slični prihodi	6.102	5.516
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	167	-
Rashodi od kamata i slični rashodi	(51)	(72)
Neto prihodi od kamata	6.218	5.443
Prihodi od naknada i provizija	3.382	3.209
Rashodi naknada i provizija	(1.758)	(1.509)
Neto prihodi od naknada i provizija	1.624	1.700
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-	-
Neto gubici/dobici od kursnih razlika	170	136
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(1)	44
Ostali prihodi	224	1.109
Troškovi zaposlenih	(3.235)	(3.101)
Troškovi amortizacije	(633)	(637)
Opšti i administrativni troškovi	(1.650)	(1.701)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	(216)	85
Troškovi rezervisanja	-	(24)
Ostali rashodi	111	(29)
OPERATIVNI PROFIT	2.613	3.024
Porez na dobit	(220)	(272)
NETO PROFIT	2.393	2.752

Porast prihoda od kamate i sličnih prihoda uslovljen je povećanjem kreditnog portfolija. Povećanje rashoda po osnovu naknada i provizija uglavnom je uslovljeno porastom troškova po osnovu kartičnog poslovanja (u iznosu od EUR 106 hiljada), kao povećanim troškova premije Fonda za zaštitu depozita (u iznosu od EUR 52 hiljade). Naplata potraživanja iz interne evidencije u 2018 godini, uslovlila je razliku na ostalim prihodima.

Opšti troškovi koji se sastoje od troškovi zaposlenih, opšti i administrativni troškovi i troškovi amortizacije u toku 2019. godine uglavno su zadržali isti trend kao u prethodnoj godini.

Banka je u prvom kvartalu 2019. godine poslovala sa pozitivnim rezultatom u iznosu od EUR 2.393 hiljade.

**Prosječne vrijednosti bilansnih stavki za prvi kvartal Q1-2019 godine:
(U hiljadama EUR)**

Prosječan iznos ukupne aktive	687.001
Prosječan iznos kamatonosne aktive	550.925
Prosječan iznos krediti i potraživanja od klijenata	475.026
Prosječan iznos ukupnih obaveza	569.274
Prosječan iznos kamatonosnih obaveza	539.048
Prosječan iznos kamatonosnih depozita	534.675
Prosječan iznos ukupnog kapitala	117.726
Prosječan iznos osnovnog kapitala	83.038
Prosječan iznos akcionarskog kapitala	136.875

Ostvareni pokazatelji poslovanja prikazani su u tabeli ispod:

	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	31.mart 2019.	31.decembar 2018.
Koeficijent solventnosti banke	20,79%	22,55%
Najveća izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	15,71%	13,02%
Zbir velikih izloženosti	46,86%	39,65%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Banci	11,67%	9,42%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom	9,39%	9,67%
Ukupna izloženost prema zaposlenim licima u Banci	0,16%	0,16%
Koeficijent ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva	20,07%	20,31%
Koeficijent likvidnosti banke	1,05%	1,15%

III. Analiza kapitala

Na dan 31. mart 2019. godine akcijski kapital Banke čini 267.705 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 31. mart 2019. godine jedini akcionar Banke je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. mart 2019. godine obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. mart 2019. godine bio je 20.79%.

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. mart 2019. godine Banka ne odstupa od propisanih limita.

III.1.1 Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5.000 hiljada. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG” br. 38/11, 55/12 i 82/17) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja. Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava umanjenog za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Sopstvena sredstva Banke na dan 31. mart 2019. godine čine:

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Akcijski capital	136.876	136.876
Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	921	921
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	(777)	(777)
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660	738
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	137.680	137.758
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	(51.142)	(51.142)
Nematerijalna imovina	(3.568)	(3.563)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	-	-
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala banke	(54.710)	(54.705)
Osnovni kapital	82.970	83.053
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava – direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	(143)	(143)
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih Sredstava	82.827	82.981
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	(72)	(72)
Osnovni kapital po potrebi umanjen	82.897	82.909
SOPSTVENA SREDSTVA	82.827	82.909

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG” br. 38/11,55/12 i 82/17) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

- ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za tržišne rizike;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za operativni rizik;
- iznosa rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

Banka je tokom godine održavala veoma snažnu poziciju kapitala, koja se ogleda u činjenici da se koeficijent solventnosti Banke 20.79%, značajno iznad zakonski propisanog minimuma.

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
Osnovni kapital	82.827	82.909
Dopunski kapital	(72)	(72)
Ponderisana bilansna aktiva	313.057	287.575
Ponderisane vanbilansne stavke	23.127	18.726
Iznos kojim se ublažavaju neg.i efekti na sopst. sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	660	738
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	336.844	307.039
Potreban kapital za operativni rizik	5.742	5.694
Potreban kapital za rizik zemlje	4.051	3.615
Koeficijent solventnosti banke	20,79%	22.55%

IV. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Banka je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće :

- Kreditni rizik – predstavlja rizik gubitka kao posljedica kljentovog neizvršenja obaveza prema banci.
- Operativni rizik – definisan je kao rizik gubitaka u poslovanju banke usljed neadekvatnih internih procesa, ljudskog faktora i sistema ili uslijed spoljnih događaja. Ova definicija uključuje pravni rizik, ali isključuje strategijski i reputacioni rizik.
- Tržišni rizik – predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka po bilansnim i van-bilansnim stavkama, kao posljedica promjena kamatnih stopa, deviznog kursa, cijene HoV, vrijednosti tržišnih indeksa ili drugih faktora od značaja za vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizik utrživosti finansijskih instrumenata.
- Rizik zemlje - predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika (u daljem tekstu: zemlja dužnika).
- Rizik likvidnosti - definiše se kao vjerovatnoća da banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili vjerovatnoća da će banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.
- Reputacioni rizik – predstavlja potencijalni gubitak ugleda banke kao posljedica realnog ili percipiranog gubitka povjerenja u banku.

Banka je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

U pogledu upravljanja rizicima, Banka je definisala sledeće strateške ciljeve:

- balansiranje rizika i povraćaja
- održavanje potencijalnih gubitaka u okviru kapaciteta i apetita za preuzimanje rizika
- mjerenje, procjenjivanje i obezbjeđivanje adekvatne pokrivenosti svih relevantnih rizika
- pružanje podrške linijama poslovanja u cilju ostvarenja njihovih strateških ciljeva

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sledeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolaterala, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

IV.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Glavni izvor kreditnog rizika su krediti stanovništvu, malim i srednjim preduzećima i pravnim licima.

Kreditni portfolio Banke je porastao kao rezultat napora da se poveća plasman uz minimalno povećanje tolerancije na rizik u određenim segmentima.

U 2019. godini se nastavila aktivnost u segmentu poslovanja sa stanovništvom. Odobravanje novih kredita bilo je značajno u segmentu stanovništva, a u skladu sa opštom strategijom OTP grupe koja akcenat stavlja na ovaj segment. U isto vrijeme, kvalitet portfolija se zadržao na nivou iz prošle godine u relativno nisko učešće kredita lošeg kvaliteta (NPL) na koje su izdvojene adekvatne rezervacije za kreditne gubitke.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG” br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) Banka počevši od 1. januara 2013. godine primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda. Banka nije mijenjala metodologiju obračuna obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u odnosu na 31.decembar 2018 godine.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Banka je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
5. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Banka je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje operativne ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih

kredita. Glavni cilj kod upravljanja lošim plasmanima je da se poboljša kvalitet portfolija čime se smanjuju troškovi rizika i unapređuje ukupna finansijska pozicija i pozicija likvidnosti banke.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke nije predviđen za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

IV.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane

Banka je razvila sopstveni regulatorni okvir upravljanja rizikom na osnovu domaćeg zakonodavstva, kao i standarda matične banke, i definisala pristup, metode i odgovornosti kod upravljanja rizikom zemlje.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja pomoću sistema limita izloženosti za lica koja borave u stranim zemljama kojima je Banka izložena. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika zemlje i poziciji kapitala Banke u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

Banka nije imala izloženosti prema centralnim vladama stranih zemalja. Osim izloženosti prema Mađarskoj kao zemlji srednjeg rizika koja se sastojala u potpunosti od izloženosti prema matičnoj banci, Banka je plasirala većinu svojih sredstava u zemljama bez rizika.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja uz pomoć Sistema limita izloženosti za različite ugovorne strane sa kojima Banka saraduje. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika ugovorne strane i poziciji kapitala Banke u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

IV.3. Tržišni rizik

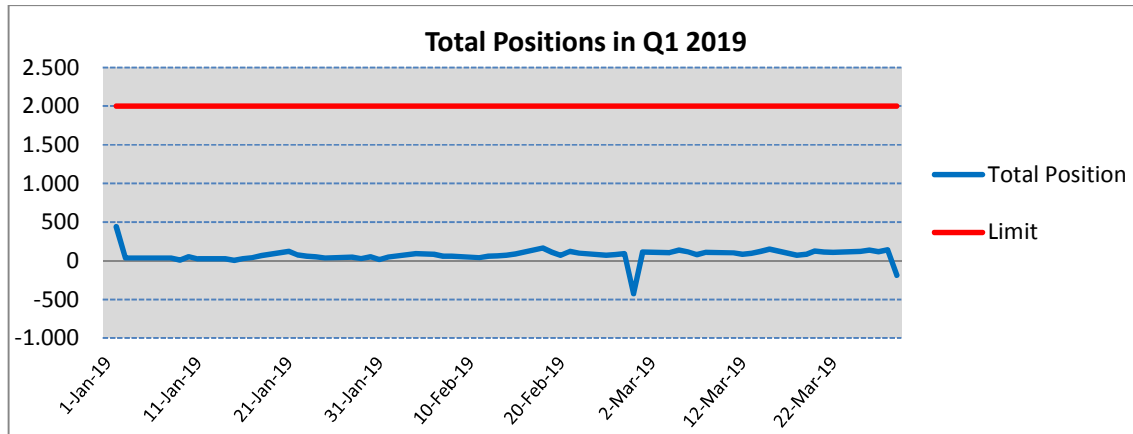
Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope.

Uzimajući u obzir biznis model, veličinu i kompleksnost poslovanja, a u vezi sa tržišnim rizikom, Banka je uglavnom izložena deviznom riziku. Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da banka ostvari gubitke u svom poslovanju uslijed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Kako bi ograničila i ublažila devizni rizik, Banka je uspostavila sistem internih limita deviznog rizika u skladu sa strukturom bilansa Banke, poslovnim aktivnostima i tržišnim uslovima, kao i definisanim limitima Centralne banke Crne Gore i OTP Grupe.

Banka određuje limite pozicija (dnevnu i noćnu) i VaR (vrijednost u riziku) limit koji se stalno prate.

Limiti se prate na dnevnim nivou, dok se uprava Banke izvještava kvartalno.

Kretanje vrijednosti u riziku u prvom kvartalu 2019 godine.

IV.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da Banka neće biti u mogućnosti da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava kako bi ispunila svoje obaveze na datum dospijeca ili vjerovatnoću da će Banka morati da dobije novčana sredstva za ispunjenje svojih obaveza uz značajne troškove.

Banka upravlja rizikom likvidnosti uvođenjem Sistema kontrola, mjera za ublažavanje rizika i planova u slučaju nepredviđenih okolnosti. Glavni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je uspostavljanje Sistema za monitoring likvidnosti Banke, njen kvalitet, sastav i dospijeca kako bi se dostigla optimalna struktura likvidnosti koja bi podržala njene primarne poslovne aktivnosti.

Radi praćenja likvidne pozicije, Banka priprema: izvještaj o raspoloživim likvidnim sredstvima (RLS), izvještaj o depozitima fizičkih i pravnih lica (depoziti za FL/PL) i Prosječni dekadni pokazatelj likvidnosti (DPL) u skladu sa regulativom Centralne Banke Crne Gore.

Odlukom Centralne Banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, Banka je dužna da nivo likvidnosti održava tako da pokazatelj likvidnosti iznosi najmanje:

- 1) 0,9 – kad je izračunat za jedan radni dan
- 2) 1,0 – kad je izračunat kao prosjek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi

U 2019. godini Banka je zadržala likvidnu poziciju sa koeficijentom koji je bio iznad zakonski utvrđenog minimuma. Koeficijent likvidnosti na dan 30.mart.2019 godine iznosi 1,05%.

Dnevni izvještaj likvidnosti, DPL:

	U hiljadama EUR	
	31.mart .2019.	31.decembar 2018.
Gotovina	34.188	30.149
Žiro račun	31.491	64.687
Sredstva kod agenata platnog prometa	36	469
Sredstva na računima kod inobanaka (depoziti po viđenju)	62.878	56.481
Obavezna rezerva kod CBCG (50%)	20.098	20.016
Likvidna sredstva/potraživanja	<u>148.691</u>	<u>171.802</u>
Dospjele obaveze po primljenim kreditima	17	9
Dospjele obaveze po kamata i naknadama	10	19
Dospjele obaveze po oročenim depozitima	438	575
30% Depozita po vidjenju	137.865	144.581
10% Odobrene a neiskorišćene, neopozivekreditne obligacije (kreditne linije)	3.660	4.672
Ostale dospjele obaveze	219	43
Dospjele obaveze za kredite i pozajmice	<u>142.208</u>	<u>149.890</u>
Suficit / Deficit	<u>6.483</u>	<u>21.911</u>
Pokazatelj likvidnosti	<u>1,05%</u>	<u>1,15%</u>

IV.5. Operativni rizik

Centralizovana funkcija upravljanja operativnim rizikom smještena je u Sektoru odobravanja kredita i upravljanja rizikom i zadužena je za nadgledanje i koordinaciju upravljanja operativnim rizikom na nivou cijele organizacije kroz kreiranje politika, metodologija i alata koji koriste sve druge organizacione jedinice Banke. Operativnim rizikom se upravlja na decentralizovan način u smislu da potencijalnim incidentima upravljaju organizacione jedinice gdje su se incidenti javili. Uzimajući u obzir značaj upravljanja operativnim rizicima za uspješno poslovanje cijele organizacije, uspostavljen je efikasan sistem izvještavanja menadžmenta Banke o izloženostima operativnom riziku i aktivnostima povezanim sa tim.

Korišćenjem postojećeg Sistema za upravljanje operativnim rizikom, nivo izloženosti Banke ovoj vrsti rizika procijenjen je kao umjeren. Sistem upravljanja operativnim rizikom se stalno unaprjeđuje kako bi bio u mogućnosti da odgovori na stalne promjene i izazove u eksternom i internom okruženju.

Banka je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Banke u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira.

Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 I 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod.

IV.6. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Banke. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vodjenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Banke utiče i reklamna aktivnost i marketing.

V. Transakcije sa povezanim licima

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. mart 2019. godine u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. decembar 2018.
<i>Kredit i potraživanja od banaka:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	48.279	39.008
- OTP banka Hrvatska dd	28	28
- Vojođanska banka dd	2	-
<i>Kredit i potraživanja od klijenata:</i>		
- Radnici Banke	7.960	8.176
<i>Investicije u zavisna društva:</i>		
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	335	335
Ukupna potraživanja	56.604	47.547
<i>Depoziti klijenata:</i>		
- Radnici Banke	4.811	3.807
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	657	4.055
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	2.070	1.126
<i>Kredit banaka i centralnih banaka:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	30.001	-
Ukupne obaveze	37.539	8.988
Neto potraživanja	19.065	38.559
Vanbilansna evidencija		
<i>Primljene garancije:</i>		
<i>OTP Bank Plc. Budapest</i>	1.726	1.693
Ukupno vanbilansna evidencija	1.726	1.693

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u toku 2019 i isti period 2018. godine su sljedeći:

	U hiljadama EUR	
	31. mart 2019.	31. mart 2018.
<i>Prihodi od kamata i slični prihodi:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	105	76
- Radnici Banke	113	104
	<u>218</u>	<u>180</u>
<i>Prihodi od naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	2	6
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	1	1
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	2	-
	<u>5</u>	<u>7</u>
<i>Ostali prihodi:</i>		
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Ukupni prihodi	<u>223</u>	<u>187</u>
<i>Rashodi od kamata i slični rashodi:</i>		
- Radnici Banke	(6)	(10)
- OTP Bank Plc. Budapest	(31)	-
	<u>(37)</u>	<u>(10)</u>
<i>Rashodi naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	(5)	-
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	-	-
	<u>(5)</u>	<u>-</u>
<i>Opšti i administrativni troškovi:</i>		
- OTP Bank Plc. Budapest	(2)	-
	<u>(2)</u>	<u>-</u>
Ukupni rashodi	<u>(44)</u>	<u>(10)</u>
Neto prihodi	<u>179</u>	<u>177</u>